

VANAEMA AIA TOMATISORDID 2021-2022

Pärandsortidelt saad ise seemneid võtta.

Pärandsordid on maitsvate viljadega, vastupidavad, õhukese koorega ning igal neist oma eriline omadus. Üldiselt on nad väiksema saagikusega, kui hübriidid, aga seda ka mitte alati. Seemned olen saanud seemnevahetustest, käest-kätte üle maailma teiste seemnesäilitajate käest. Võõrkeelsed nimed olen jõudumööda eestistanud, nii nagu seda kõik teised riigid teevad. Ei saa ju eeldada, et te oskate hiina, hispaania, prantsuse, läti, jne keelt. Hääd kasvatamist ja ise seemnete võtmist!

Rohelise viljaga tomatid

Kõik roheline viljaga tomatid on väga maitsvad ja üllatavalt vastupidavad kõiksugu hädadele ja haigustele. Ainult raske on aru saada, millal viljad on valminud. Valmides muutuvad viljad veidi kollakamaks ja pehmemaks. Neid on ka hea kasvatada avalikes aedades, jääb endale söömiseks rohkem. :)

NR	Nimi	Lühikirjeldus	Muu
1.	'Kadeduse roheline'	Erkroheliste väikeste 20-30 g piklike teravatipuliste viljadega ploomtomat. Magus. Kõrgekasvuline ja saagikas. Sobib ka neile, kes muidu tomatite suhtes tundlikud.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
2.	'Hiiumaa roheline'	Eesti pärandsort. Roheline lihatomat. Keskmise kasvuga, väga maitsev ja saagikas. Valmides muutuvad viljad kollakamaks ja pehmemaks. Poolkõrge 150 sm.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
3.	'Valga roheline'	Roheline lihatomat, keskmise kasvuga, väga magus. Saadud 2019 Valga turu vene vanaproualt. Poolkõrge 150 sm. 1Pakk jäänud	OTSAS Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
4.	'Ukraina roheline'	Ukraine pärandsort. 40 aastat tagasi (u1980) saadud Ukraina aednikult, suur väga maitsekas lihatomat. Poolkõrge 150 sm. 2021 parim roheline tomat minu aias.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
5.	'Kuldne roheline kirss'	Pärit USA-st. Seal olnud müügis vaid üks kord 10 aastat tagasi Fedco Seeds 'Green Gold Cherry'. Rohekaskollaste väikeste 10-15g viljadega, väga maitsev ja saagikas kirsstomat. Kõrgekasvuline ja lehemädanikukindel.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
Tumeda, lillaka, pruunika või purpuse viljaga tomatid			
6.	'Must kirss'	Pärandsort. 'Black Cherry'. Tumeda väikese (15–20 g) viljaga maitsev kirsstomat. Saagikas ja vastupidav. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
7.	'Harvard Square'	Pruuni-rohelise-punasekirju õhukese koorega lihatomat, väga saagikas ja maitsev ning igasugu hädadele vastupidav. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.

8.	'Grimmi must'	Pärandsort. Purpuse värvusega suureviljaline lihatomat. Viljad väga maitavad, kipuvad äärmuslikes tingimustes lõhenema. Sellegi poolest üks minu lemmikuid. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
9.	'Must prints'	Siberi pärandsort. Keskvarejane, tumepruunide rohekate 'õlgadega' väga rikkaliku maitsega, Viljad ümarad ja 130-150 g. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
10.	'Cherokee purple'	Cherokee hõimu pärandsort aastast 1890. Üks enammüüdumaid pärandsorte USA-s. Rikkaliku magusa maitsega, kui taimi pole liialt kastetud. Valmides on viljad purpurpunased roheliste 'õlgadega', seda siis kui on kasvanud päiksepaistel. Kompaktsed ja kõrgekasvulised.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
11.	'Purple Calabach'	Pärandsort. Purpurne ja ribiline, väga eriline vana sort, suht hiline ja metsiku kasvu ja maitsega. Kõrgekasvuline. Väidetavalt Euroopa üks vanimaid. Soovitan gurmaanidele ja teiste ees eputamiseks.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
Kollase viljaga tomatid			
12.	'Apelsiinikollane'	Minu ema hoitud sort aastast 1981. Meie pere vaieldamatu lemmik. Apelsiinikollane, ülimatev, suus sulav lihatomat, pehme ja õhukese koorega, viljaliha tihe, lihatomat, vili 180 – 200g. Taim keskmise kasvuga u 150 sm.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
13.	'Sigulda süda'	Kollane südamekujuline lihatomat. Ülikõrge kasvuga ja väga saagikas ja maitsev. Näeb välja nagu 'Härjasüda', aga kollane. Üks minu lemmikuid.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
14.	'Virve kollane lihatomat'	Vene põlissort Virve käest. Suur ja saagikas kollane lihatomat. Sobib hästi kuivatamiseks. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
15.	'Kuldkroon'	Tšehhi sort. Väikesed, väga magusad, suure saagiga, vilja kaal 15-20 g. Kõrgekasvuline, varajane ja saagikas. Parim kollane kirsstomat maailmas.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
Roosa või vaarikapunase viljaga tomatid			
16.	'Läti varajane vaarikas'	Saadud Läti seemnesäilitajatelt 2019, pärandsort 1985. Varajane, maitsev ja saagikas. Viljad piklikud, u 150 g ja roosad. Kõrgekasvuline, ajab väga vähe võsa, seega lihtne hooldada.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.

17.	'Läti hiigel'	Saadud Läti seemnesäilitajatelt 2019, pärandsort 1985. Väga suurte roosade lihakate viljadega, saagikas. Viljad on tõesti väga suured, suurimad 800 g. Kõrgekasvuline.	OTSAS Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
18.	'Härjasüda'	Vene pärandsort ('Anna Russe') 1989. Südamekujuline roosa lihatomat, lehed rippuvad ja peened, vana hää 'Härjasüda', sobib hästi põhjamaade kliimasse. Kõrgekasvuline.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
19.	'St Dominigi oliviroosa'	Dominikaani ja Haiti pärandsort. ('Olirose de St Dominique') Roosakas-punased, keskmiselt 50 g, maitsvad ploomikujulised tomatid. Sobivad hoidistamiseks. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
20.	'Mereääre roosa'	Sahhalini pärandsort ('Maritime Pink'). Viljad kaaluvad kuni 300 g ja mahlase viljalihaga, suurepärase magusa maitsega. Pärast põuaperioodi võivad liigse kastmise korral viljad lõhkeda. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
21.	'Altai Gregory'	Siberi pärandsort. 'Gregory Altai' hiigelviljaga roosa, saagikas ja väga maitsev lihatomat. Sobib hästi põhjamaa kliimasse. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
22.	'Orenburgi suur'	Siberi pärandsort. 'Géante d'Orenbourg' hiigelviljaga (kuni 1 kg) roosakas-punane, rohekate õlgadega maitsev lihatomat. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
23.	'Roosa pärl'	Pärandsort 1984. 'Pearly Pink Cherry' roosa kirsstomat, suhteliselt suure viljaga 2-4 sm, metsiku võimsa kasvuga. Kõrgekasvuline, vastupidav, viljad ei lõhene.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
Punase viljaga tomatid			
24.	'Antsla ploom'	Saadud 2019 Antsla vanaproualt. Viljad väiksed, punased, ploomikujulised ülimagusad, väheste seemnetega. Taim keskmise kasvuga, ei vaja pügamist, saagikas. Soovitan soojalt nii õue kui ka kasvuhoonesse.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
25.	'Metsik kirss'	Väga saagikas ja maitsev, punaseviljaline kirsstomat. Haigustele ja kõiksugu muudele hädadele äärmiselt vastupidav. Annab isekülvi, sobib nii kasvuhoonesse kui ka avamaale. Mida vähem hooldad ja kastad, seda maitavamad on viljad. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.

26.	'Ruthje'	Saadud Hannes Marienhageni käest 2018, kelle vanemad Saksamaal selle sordi on aretanud. Väikeste (3-4 sm) ümarate teravatipuliste viljadega, saagikas, haiguskindel ja magus punane tomat. Kõrgekasvuline, kompaktne ja haiguskindel.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
27.	'Andide sarv'	Peruu pärandsort (Cornue des Andes, Horn of the Andes, Red banana, Red Bull Horn). Viljad väga pikliku kujuga kuni 18 sm pikad, sarve kujuline, otsast terava tipuga, punane lihakas ploomtomat. Natuke 'Härjasüdame' moodi, aga tunduvalt saagikam ja väga maitsev. Vähe seemneid ja mahla. Sobib hästi kuivatamiseks. Hiline sort. Kõrgekasvuline. Üks minu lemmikuid.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
28.	'Turu ime'	Prantsusmaa pärandsort 'Merveille des Marchés' 1885. Jõulise kasvuga rohke lehestikuga vana sort. Keskmise suurusega "klassikalised" punased viljad 90–150g, ei ole eriti tundlik lõhenemise suhtes. Viljad kobaras ja valmivad suht üheaegselt. Kõrgekasvuline.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
29.	'1946'	Eesti pärandsort aastast 1946. Viljad punased ja kobaras ploomi kujulised. Viljad ei lõhene ja säilivad hästi. Kõrgekasvuline, sobib ka õues kasvatamiseks. Saadud Rakvetest umbes 2013 aastal ühe väga vana memme käest, kes oli seda tomatit oma käega kasvatanud ja seemet võtnud aastast 1946 alates.	Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
ÕUETOMATID, sobivad ka kasvuhoonesse.			
Mõlemad õueomatisordid on minu meelest väga head. Loomulikult, kui on külm, vihmane ja niiske suvi, siis on ka haigused rohkem kallal. Võib kasvatada ka potis või räästa all, siis taevast alla tulev vihm ei riku saaki. Sügise poole tasub saak roheliselt korjata, laduda ühes kihis kastidesse ja lasta soojas toas järelvalmida.			
30.	'Lätiõue'	Läti pärandsort. Vana õuetomati sort, kuni 50 sm kõrge, tugeva püstise kasvuga, viljad keskmise suurusega, tugeva õhukese koorega, lihakas ja väga maitsev. Vajab ühte tugiposti, mille külge siduda, et viljad ei puudutaks maad.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
31.	'Soome kartulitomati'	Soome pärandsort. Kartulilehine, maadligi väänlevate võrsetega. Viljad keskmise suurusega, punased, väga mahlased ja maitsvad. Taimede aluse maa soovitan multsida, et tomatid ei puudutaks maad.	Pakis 20 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.

32.	'Mariina siberitomat'	Sort on saadud käest kätte ühelt sõbr emalt, kes võttis seemned kaasa kui '80- tel Siberist Eestise elama tuli. Siberis elades oli ta seda sorti aastaid kasvatanud ja ise seemet võtnud. Taim on madalakasvuline.	OTSAS Pakis 10 seemet. Seemned on idanemisvõimelised 10 aastat.
-----	------------------------------	---	---